

MAGYAR MUSA.

Költ Bétsben 31. Októberben 1787.

Tirtaeus folytattya el-kezdeti beszédét.

Szegény a' gazdaggal egybe-találkoznak,
 Mind ketten egy tzelra hiven adakoznak.
 Egyik tálentommal, a' másik fillérrel,
 Egyet ér a' Lázár itt a' dus emberrel.
 Egyik jó reggel áll az Ur dólga mellé,
 A' másik későre jő-el este-fele.
 Még-is mindeniket a' Gazda fzereti,
 Mind kettőt egy szível 's egy bérrel fizeti.
 Híjába ditséri magát a' leg első,
 Mert ő-is tsak olyan éppen mint a' végső.
 Így kezdettek köztünk a' Magyar Musába',
 A' mely nagy haszonnal jár a' két Hazába,
 Némely Verselőink ditsérni magokat,
 Nem várván, hogy másfok adják laurufsokat.
 A' ki pedig magát vagy maga ditséri,
 Vagy a' ditséretet magának ígéri,
 Nem okos; mert minket más dólga ditsérni,
 A' szabó sem tudja magát jól meg-mérni.
 Ditsérjen tégedet kívül-való ember, *Péld. 27.*
 Nem a' te beszédet, légy Pál avagy Péter.
 Ne ülj felső helyre, a' mig nem ültetnek,

K k k k

Mert

Mert jobb ha ültetnek, mint ha alá vetnek;
 A' bölts Irás mondja, ezzel tartok én-is,
 Ezt kövesd, ha okos akarsz lenni, te-is.
 Mások gyenge versét pokolig gyalázní,
 A' fának gyümölsét érés előtt rázni,
 'S minthogy még éretlen motskolni a' fáját,
 A' gyümöls fájának keresvén hibáját,
 Ostobaság; melyről tám maga sem tehet,
 Mert az ostobaság okosabb nem lehet.
 Bóldogtalan tök-fő hogy meg-nem gondolja,
 Es üres fejéve jól meg-nem fontolja,
 Hogy itt nem a' gyümöls sem a' fa hibázó,
 Hanem az éretlen 's esztelen fa-rázó.
 Mert ne rázná, a' míg el-nem jő az idő,
 Ne fejné a' bakot mind addig, míg meddő.
 Hiszem a' Cedrus-is egyik virágozik,
 Mikor a' szomszédja gyümölsel áldózik.
 Miben különböznek? csak éppen időben,
 Annak-is gyümöls se leszen jövendőben.
 Az áerben halat, a' vízben madarat
 Keres a' meg-bódult, és tavaszszal arat. (I)
 Ökör a' borjutól kíván tehen tejet,
 Szamáer a' tsikóra rak szokatlan tehret.
 Buta fén-kő feni a' kaszát, 's azomba
 A' kő még sem kaszál, mert a' kő goromba.
 Anyya tsetsemőjét, azért, hogy nem rágja
 Tssets helyt a' szalonnát, szt pofon nem vágja.
 Időtől vár, a' míg annyira fel-nőhet,
 Hogy édes annyával egy kenyéren lehet.
 Attya-is kis fíját meg-nem pírongattya
 Azért, hogy ugy mínt ő nem szollhat magzattya.
Még

(I) El-szenvedhetetlen az, mikor az esztelen magának böltsnek lenni láttatik. *Empedocles.*

Még a' madarak-is, noha okofságok
Nints, ebben a' részben okos bizonyságok.
Kik gyenge fíjokat elsőbb bogarokkal
Táplálják, 's ha nagyok, étetik magokkal.
De meg van fordítva itten az állapot,
Azt mondják, ha nints-is, emeljünk kalapot.
Ha nintsen-is szarvunk, mint nékik, ugy döfjünk,
Őrizzen Apolló hogy ugy tselekedjünk.
Mint a' kaszásokkal, ugy vagyunk ezekkel,
A' kik nem gondolnak a' gyenge füvekkel. (2)
Ketten vagynak ezek, kik a' gyenge fákat
Rázzák, minket szegény füz-fa Poétákat.
Rostát tart az egyik, a' másik bakkot fej,
Okos mind a' kettő, mind barna mind a' pej.
Ketten a' Pannonon mint nap 's hóld fénylenek,
Tszillagok ezután tán nem-is kellene,
Kívánnák-is azért a' kis tsillagokat
Ki-funi, hogy inkább mutafsák magokat.
A' Világ' lámpásza tsak e' kettőt fűti,
Phaebus a' Parnafsuft tsak érettek fűti.
Mi töllünk távol jár mint fagyos Gétáktól,
Irtózik Apolló a' roszsz Poétáktól.
A' Magyar Poésíft ketten pallérozják,
Még az arany időt vasban-is el-hozzák,
Es vizfsza térítik; mely ha nem jó, huzzák,
Eredj arany idő, ha nem megy pofozzák.
Mig tsak egyik bömbölt, oly mélyen aluttam, (3)
Hogy bömbölésít-is nem igen hallottam.

K k k k 2

Döz

(2) *Herodes teneros grassatur in artus*, Herodes a' tsetsemők ellen kegyetlenkedik.

(3) *Vigili nimium ne crede sonori, lepus enim oculis dormit apertis*. Ne igen hídj a' vigyázó álomnak, mert a' nyul ki-nyilt szemekkel alszik.

Döfött-is odalba, én azt sem érzettem,
 De, hogy kettő kezdé döfni, fel-ébredtem
 Ragadám fegyverem, az az, a' tollamat,
 'S kezdém óltalmazni már egyfzer magamat.
 Mert ha ezekre-is mint néma nem szólhnék,
 Vagy érzéketlen kö, vagy hólt ember vólnék.
 Minden kis ütésre nem szoktam mozdulni
 Mint a' könnyü lapta, 's haragra indulni.
 Semmit ennél inkább én nem halogatok,
 De ha a' kis Világ ég, én sem halgatok.
 Szél a' vas golyobist nem tudja mozgatni,
 A' tűz tornyokra-is fel szokta lógatni.
 A' víz-is ha meg-nő, megindul a' malom,
 Mi-is meg-haragszunk, 's vesz a' nyugodalom.
 Fűz-fák alatt lakó gyenge Barátaim!
 Még a' Poésisben Rekruta Tárfaim!
 Eg az Ukálégon háza, ébredjetek,
 Vigyázzatok, hogy mind poríg ne égjeteK.
 KeljeteK-fel, mert most árt a' kéfedelem,
 'S majd közönfégefebb lesz a' veszedelem.
 Tseregnek a' szarkák, funak a' rofsz szelek,
 Ugatnak az ebek, gondolnunk kell velek.
 Kettő az ellenség, mely lö mindyájunkra,
 Tartozunk fel-keelni magunk óltalmunkra.
 No! csak fűz-fa kardra hát gyenge legények,
 Bátrak legyünk, mert ugy lehetünk kemények.
 Szél fu, szarka tsereg, femmit se féljeteK,
 Leszek én Tirtaeus, (4) utánam jöjeteK.
 Sámsoni tsont fegyvert fogtanak ellennünk,

Sám-

(4) Tirtaeus egy fánta Poéta volt, kit az Athenae-béliek tsuf-ságból adtanak vezérül a' Spártabélieknek az ellenség ellen, kinek vezérsége alatt mindazáltal nyertének.

De fűz-fa kardal-is tsak bátran kell mennünk.
 Vágjuk, de ne fértsük ha lehet hatálra,
 Üsünk egy néhányat a' tsont szamar állra.
 Ők-is tsak emberek, azért ha meg-térnek,
 Ne bántsuk, kedvezzünk az emberi vérnek.
 A' mint jól tudjátok, azért neheztelnek,
 'S réánk tátott szájjal tsak azért regelnek,
 Hogy a' kis tsetsemő miért nem nagy ember?
 A' Duna 's a' Maros, hogy van, hogy nem tenger?
 Mint a' 'Susánnáé ezek olyan bírók,
 Büntetnek, hogy miért vagyunk roszsz vers-írók.
 Holott a' kis tsíkó nem rug úgy mint a' ló,
 Mint mindenek előtt szent igaz és való.
 A' keskeny tulok-is, mely még borju bőrrrel
 Van bé-huzva, nem huz verfet az ökörrel.
 De azért ne rugja a' nagy ló a' tsíkót,
 Mert ez-is idővel nyerhet atzél patkót.
 Az ökör se döfje a' tulok vékonyát
 Azért, hogy fel-bögte toronnyát boronnyát.
 Péter-is ha erőls, ne bántsa a' gyengét,
 Ha az ő verfé ért, ne rágja a' 'fengét.
 Míg jobban meg-érne, hagyja-el a' fáját,
 'S addig Péter Uram fogja-meg a' száját,
 Es a' kegyeséget jobb móddal szerezse,
 A' tiz parantsolat' summáját kövesse.
 Melyben, ha szeme van, látja mi van előll,
 Ne hagyja-ki azt-is a' mi van a' mellöll.
 Mert a' ki az elsöt akarja követni,
 Nem lehet annak a' másikat meg-vetni.
 Ne hidje-el magát hogy oly nagy Biblišta,
 Es a' feje tsak nem egész kegyes Lista.
 Az egyik Bibliát ugyan el-végezte,
 De a' másodikat, látom, el sem kezdte.

Kezdje-el, 's ebből-is ha efzes tanuljon,
 Addig ítéléshez, azt mondom, ne nyúljon.
 Ezt ugyan nem írták az Ur' Szent Szolgái,
 Hanem az Istennek maga bölts ujjai.
 Nagy, nem foghattya-bé nap-kelet 's enyészet,
 Ez a' Szent Biblia a' jó 's bölts Természert.
 Gráditson szokott e' menni 's mindent vinni,
 Es Péter Uramnak szükség ezt-is himni.
 Külömben a' Híte egy fa kovát sem-ér,
 Kegyeiséget 's ákkal csak haszontalan mér.
 Nyírsa-fel szemeit, kiket a' szent vakság
 Meg homályosított 's a' nagy balgatagság.
 Nézzen e' gráditsra és ne botorkázzék,
 Meg látsa hogy többször Péter ne hibázzék.
 Láthattya, ha teszik, hogy a' Természetnek
 Lábai mindenben rendre lépegetnek.
 Tsemereből veszfzö, veszfzöböl leszfz a' fa,
 Leánykából leány, aszfzonyból vén kofa.
 A' mi ma csak tojás, hólnap leszfz tsáirkétske,
 A' jobb vers-író-is vólt egyszer gyengétske.
 Kut-föböl folyamat, 's osztán vizek leszfnek,
 Sok vizek végtére tenger nevet veszfnek.
 Patakon kezdödik a' Duna folyása,
 Ábécén a' leg-föb böltsnek tanulása.
 Kis borjut emelget az ember elsőben,
 Hogy az ökröt-is fel-birja jövendőben.
 Mi is ha oly verset most nem tudunk írni,
 Es olyan erővel nem tudunk-is bírni,
 Mint az ó Gyöngyösi, Hórváth, 's többek mások,
 Leszfnek tám idővel oly környül-állások,
 Hogy tám belöllünk-is valaha valami
 Leszfz, leg-alább egy bölts Péter, az az, femmi.
 Hiszem 's más-is hiszi, ki a' dologhoz tud,

Hogy

Hogy senki elsőbbee nem hattyu hanem lud.
Ekes hangu hattyu idővel kezd lenni,
Mikor a' reketség szájáról kezd menni.
Valyon Homérusnak, kinek nem vólt mása,
Első verse vólt e' híres Iliásza ?
Nem hiszem, és kiki egy hitben leszfz velem,
Kinek a' fejében ész van és értelem.
Mindent az Istenek soha egy elsőbbee
Nem mutathatnak-meg nekünk a' böltsöben. *Xenoph.*
Ott tsak tejet adnak, azután ehetünk
Kenyeret eleget míg böltsék lehetünk.
Míg egy Mercuriust farag a' leg-jóbb áts,
El-hull és vesz addig fok roszfz dibdáb forgáts.
Míg egy tsizmát tsinál a' jó tsizmadia,
Sok apró bőrnek kell addig el-hulnia.
Nem kell Fritskát adni azért a' verseknek,
Meg-fizet az idő, ha roszfzak, ezeknek.
Mert a' mely nem méltó örök jövendőre,
Oda leszfz mint a' fust a' rövid időre.
Mint az embereknek el-rothad a' testek,
De meg-marad nevek 's halhatatlan lelkek;
Ugy a' Verseknek-is mind el-vesz a' roszfza,
Míhelyt mérni kezdi az időnek hozfza.
Komponába teszi és ha a' mértéket
Nem ütik, el-vesztik híreket 's neveket.
Meg-marad a' lélek, az az, a' mely vers jó,
Oda leszen pedig a' mely veszni való.
En nem írok vala ily katonás hangal,
Ha méltán nem égnék egy szikra haraggal.
De olyannal, a' mely másnak nem ártani;
Hanem inkább kíván máson jobbitani.
Nem emeltem elsőbbee még tsák karomat-is,
Oltalmamra rántám-ki a' kardomat-is.

Ha

Ha azért Hazafi szereted Hazádot,
 Kedveld testvéridet 's azok közt — — ot.
 Mert ha Verfeiben hibázott 's vétkezett,
 Gyengeségből nem a' szívből következett.
 'S ha hibáfon szóllott, hol a' bizonyságod?
 Ha jól szóllott, pofon ugyan miért vágod?
 Mindyájan tartozunk kedves Nemzetünket
 Pallérozni 's azzal együtt a' Nyelvünket.
 Egybe kell kaptsolnunk azért szíveinket,
 Nem egy-másra szórni sürü íveinket;
 Mert ha egymást löjjük a' magunk nyílával,
 Kevésre mehetünk ugy Hollándiával.
 Kár az együtt erős erőt meg-ozlatnunk,
 Egy testet egy szível kellene mozgatnunk.
 Mert külön egy erő csak egy erőt teszen,
 De tized magával egy erő száz leszen.
 'S ha egyiket bántják, mind a' tiz fel-zendül,
 Egy drotért az egész tzimbalom meg-pendül.
 Egyebekben tartsunk közép-szerüséget,
 De a' szeretben véghetelenséget.
 Egymást szeretettel kéne apolgatnunk,
 Motskolódás helyet jobb volna halgatnunk.
 Az éretlen buzát nem kéne aratni, (5)
 'S nem kéne azt szóllni, mit el-kell halgatni. (6)
 Ha fokot tselekszel, fokot kell vallanod,
 Es ha fokot szollaszsz, fokot kell hallanod. Job. II.

(5) *Locusta ante diem metit.* A' Sáska idő nap előtt arat.

(6) Arisztoteles meg-kérdetvén, mi volna leg-bajosab az életben? Azt el-halgatni, ugy mond, a' mit nem kell mondani. Demosthenes pedig a' borozás közben fok haszontalanságot fetsegő és halgatni nem akaró ifjunak azt mondotta: Ifju! miért nem tanultál attól halgatni-is, a' ki beszélni tanított?

A' többi mászszor következik.